



# ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಸ

■ ಪದ್ಮಿನಿ ನಾಗರಾಜು

‘ಹೇ ಕಸದಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿ ಕವರ್ ಇಟ್ಟಿರೋದು ಕಾಣಲ್ಲಾ?.. ತಗೊಂಡೇ ಇಲ್ಲಾ? ಕಸ ಮನೆ ಕಾಪೋಂಡಿನಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟಿ ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತೆ ಅಂತ ಎಷ್ಟ ದಿನ ಹೇಳಿಲ್ಲಾ ತಗೊಂಡು ಹೋಗು’ ಎಂದು ಮೂಲೆ ಮನೆಯ ಪದ್ಧಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರುಚುತ್ತಿದ್ದರೆ ತನಗೆ ಏನೂ ಕೇಳಿಸದೆಂಬಂತೆ ಚಲಮ್ಮ ಬೀದಿ ಕಸ ಗುಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದಳು. ತಾನು ಇಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಬೀದಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ವದರಿದರೂ ಕಸದವಳಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವೂ ಬಾರದ ಕೋಪ ಒಂದು ಕಡೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ತನಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತು ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನೂ ಕೊಡದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕೋಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪದ್ಧಮ್ಮ ‘ಹೇ ನಿಂಗೆ ಹೇಳಿರೋದು ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲವಾ?’ ಅಂತ ಮತ್ತೂ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗು ಹಾಕಿ ಕಸದ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲಾದಿದ್ದನ್ನೇ ವಟಗುಟ್ಟಿ ತೊಡಗಿದಳು.

ಚಲಮ್ಮ ಅವಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಎದುರು ಮನೆ ನೀರಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಸುಬ್ಬಮ್ಮನಿಗೆ, ‘ಅಲ್ಲ ಕಣಮ್ಮ ಈ ಬೀದಿ ಗುಡಸಕ್ಕಿಡಿದು ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಆತು, ಈಯಮ್ಮನಿಗೆ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾ? ಕಸ ಅಂತಾಳಲ್ಲಾ?.. ರೋಡಾಗಿರೋರಲ್ಲಾ ‘ಚಲಮ್ಮ’ ಅಂತಾ ಕರೆಯೋದು ಆಯಮ್ಮನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಾಕಿಲ್ಲವಾ ಹೆಂಗೆ? ನಮ್ಮವ್ವನೂ ನಂಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟವಳೆ. ನಾನು ಆಯಮ್ಮನ ಬಾಯ್ತುಂಬ ಪದ್ಧಮ್ಮ ಅನ್ನಾದು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಒಂದು ಹೆಸರಿಡದು ಕರೆಯಾಕೆ ಬರಕಿಲ್ಲವಾ ಅಂತಿನಿ’. ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ‘ದಿನಾ ಸಾಯೋರಿಗೆ ಆಳೊರು ಯಾರು’ ಅನ್ನುವಂತೆ ಚಲಮ್ಮನಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಉತ್ತರಿಸದೆ ಹಾಗೇ ಸುಮ್ಮನಾಗುವವಳಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಚಲಮ್ಮನ ಪರವಾಗಿ ವಹಿಸೋದೋ, ಇಲ್ಲಾ ಪದ್ಧಮ್ಮನ ಪರವಾಗೋ ಅನ್ನುವ ತಳಮಳದಲ್ಲಿ ‘ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ಚಲಮ್ಮ’ ಅಂದಳು.

‘ನೀವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೆಯಾ ಬಿಡ್ರವ್ವಾ. ನಮ್ಮ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸೋದೇ ಆಯ್ತು ಕಾಲದಿಂದ’ ಅಂತಂದು ಧುಮಗುಡುತ್ತಲೇ ಪದ್ಧಮ್ಮನ ಮನೆಯ ಕಾಂಪೋಂಡಿನಲ್ಲಿ ಟ್ಟಿದ್ದ ಕಸದ ಕವರನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು.

ಚಲಮ್ಮ ಮೂಲತಃ ಮೈಸೂರಿನ ಬಳಿಯ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದವಳು. ಶಾಲೆ ಒಳಗೂ ಹೋದವಳಲ್ಲ. ಅವಳವ್ವ, ಅಪ್ಪ ಅಗ್ರಹಾರ ಬೀದಿಲಿ ಗೊಬ್ಬರ ಸಾಗಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲ್ಯಾಟ್ರೀನುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಉಳ್ಳವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ಕಕ್ಕಸು ಗುಂಡಿಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಎಲ್ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಕ್ಕಸು ಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯವರು ಕಕ್ಕ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೂದಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ಕಕ್ಕಸನ್ನು ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಅಪ್ಪನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಚಿನ್ನಪ್ಪ. ಅಪ್ಪ ಹೀಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದ ದಿನ ತನ್ನ ಜಾಡಮಾಲಿ ಹಟ್ಟಿಯ ಮೂರು ನಾಕು ಹೆಣ್ಣುಳು, ಗಂಡಾಳಿನ ಜತೆ ಬೆಳಂಬೆಳಗ್ಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಸಾಗಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಜೊತೆ ಚಲಮ್ಮನೂ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ವಾಸನೆ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದ ಕಕ್ಕಸನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ ದಿನಗಳಿವೆ. ಅಗ್ರಹಾರದ ಹಿಂಬದಿ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಸಾಗಿಸುವಾಗ ಆ ಮನೆಯವರು ಕಿಟಕಿ



ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಭದ್ರ ಮಾಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದ ಮೊದಲು ವಾಸನೆ ತಾಳದೆ ವಾಂತಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡದ್ದೂ ಇದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವರ ಕಕ್ಕಸನ್ನು ನಾವ್ಯಾಕವ್ವ ತೆಗೆ ಬೇಕು ಅಂತ ಚಲಮ್ಮ ಕೇಳಿದ್ದೆ ಅವ್ವ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ತಿನ್ನಾಕೆ ಅಂತ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಕೈ ಬಳಿ ತೋರಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

‘ಜೈನರ ಬೀದಿಯ ಯಸಕ್ಕಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಹೊರುವದ್ಯೆತೆ ಬತ್ತಿ ಏನ್ಲ’ ಅಂತ ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಅಪ್ಪ ಧಡಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ‘ನಡಿ ಬತ್ತಿನಿ’ ಅಂದ. ‘ಹೇ ಇವತ್ತಲ್ಲಾ ಬೆಸ್ತಾರಕ್ಕೆ’ ಅಂತ ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಪ್ಪನ ಮುಖ ಬಾಡಿತ್ತು. ‘ಹೇ ಚಿನ್ನಪ್ಪಣ್ಣ ಕೆಲ ಮಾಡ್ತಿನಿ ಅಂದ್ರು ಕೆಲ್ಸ ಇಲ್ಲ... ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಕ್ಕೂ ರಾಗಿ ಕಾಳಿಲ್ಲ. ಅವರಿವರ ಮನೆಲಿ ತಂಗಳ ತಂದು ತಿನ್ನದಾಗೆತೆ’ ಎಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ ‘ಇದೆನ್ ಹೊಸದೇನ್ಲಾ?’ ಎಂದ ಚಿನ್ನಪ್ಪ. ‘ಹೊಸದಲ್ಲ ಕಣಣ್ಣಾ. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತರ ಕಕ್ಕಸು ಗುಂಡಿ ತೋಡತ್ತಾರಂತೆ. ಹಂಗಾದ್ರೆ ನಮ್ಮ ಗೊಬ್ಬರ ಹೊರೋದು ಮುಗಿದಂಗೆ ಅಲ್ಲಾ?’ ಅಪ್ಪನ ಪ್ರಶ್ನೆ. ‘ನೋಡಲಾ...ಮೇಲಿನ ಜನ ಕಕ್ಕಸು ಮಾಡೋ ತನಕ ನಮಗೆ ಕೆಲ್ಸ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತೇತೆ ಚಿಂತಿ ಬೇಡ. ಈಗ ಗುಂಡಿಲಿ ತೆಗೆಯೋದು, ಮುಂದೆ ಓಟ್ಟಿಂದ ಸಾಗಿಸೋದು ಆಟೀಯಾ’ ಅಂದ.

ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಆದ ಅಪ್ಪ ‘ಮೈಸೂರನಾಗೆಲ್ಲಾ ಆಗಲೇ